

KANCELARIA SENATU
Kancelaria Ogólna

22. 08. 2018

nr RPW/24524/2018 Zał. P

(podpis)

03980200080612
RPW/24524/2018 P
2018-08-22

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 21 sierpnia 2018 r.

DPPI-WPPIP.054.27.2018.MS

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-64-1850/18

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez senatora Tadeusza Kopcia na 64. posiedzeniu Senatu w dniu 27 lipca 2018 r. w sprawie uwzględniania edukacji regionalnej w programach nauczania w polskiej szkole.

Szanowny Panie Senatorze,

uprzejmie informuję, że edukacja regionalna jest uwzględniona w podstawie programowej kształcenia ogólnego – w zakresie i w sposób odpowiadający specyfice poszczególnych etapów kształcenia.

W związku z wdrażanymi obecnie zmianami programowymi w kształceniu ogólnym, poniższe zestawienie zapisów podstawy programowej, odnoszących się do edukacji regionalnej, obejmuje wyłącznie nową podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w:

- 1) rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. Poz. 356);

- 2) rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467).

Wychowanie przedszkolne

Do zadań przedszkola należy współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.

Spółeczny obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

- odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, narodu, grupy,
- posługuje się swoim imieniem, nazwiskiem, adresem,
- nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, szacunek do ojczyzny, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym – obowiązkowość, przyjaźń, radość.

Poznawczy obszar rozwoju dziecka. Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:

- wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą komunikatów pozawerbalnych: tańca, intencjonalnego ruchu, gestów, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych, mimicznych, konstrukcji i modeli z tworzyw i materiału naturalnego,
- śpiewa piosenki z dziecięcego repertuaru oraz łatwe piosenki ludowe,
- wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn), nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim.

Szkoła podstawowa

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:

- wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele),
- wzmacnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej,

regionalnej i etnicznej.

Do najważniejszych umiejętności rozwijanych w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej należy m.in. aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Kształcenie i wychowanie w szkole podstawowej sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów. Zadaniem szkoły jest wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji narodowych, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego.

Działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. W realizowanym procesie dydaktyczno-wychowawczym szkoła podejmuje działania związane z miejscami ważnymi dla pamięci narodowej, formami upamiętniania postaci i wydarzeń z przeszłości, najważniejszymi świętami narodowymi i symbolami państwowymi.

Treści nauczania z zakresu edukacji regionalnej realizowane są w szczególności w ramach przedmiotów: język polski, historia, przyroda, biologia, geografia oraz przedmiotów artystycznych.

Np. zajęcia geografii prowadzone w terenie powinny przyczyniać się do zrozumienia sensu i warunków realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez poznawanie przykładów racjonalnego gospodarowania, oceny zamieszkiwanego środowiska, poczucie odpowiedzialności za tworzenie ładu i piękna w miejscach swego życia. **Integralną część kształcenia geograficznego stanowi geograficzna edukacja regionalna. Zdobywanie wiedzy geograficznej o „małej ojczyźnie” i własnym regionie oraz sprowadzenie geograficznego poznania do „tu i teraz”, nadaje edukacji konkretny wymiar, który można łatwo przełożyć na działania praktyczne w codziennym życiu ucznia. Ma to szczególne znaczenie w dobie upodmiotowienia społeczności lokalnych, a wraz z tym kształtowania się emocjonalnych więzi ucznia ze swoim miejscem.** Treści geograficzne stwarzają doskonałą okazję do prowadzenia edukacji patriotycznej. Istotne jest w niej odniesienie do różnych skal przestrzennych (dom, miejscowość, region, kraj) i czasowych (przeszłość, teraźniejszość, przyszłość). Ważne zadanie geografii szkolnej kształtującej postawy patriotyczne i poczucie dumy z bycia

Polakiem powinno być realizowane za pomocą działań dydaktycznych służących zdobyciu rzetelnej wiedzy na temat dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz jej miejsca w Europie i świecie. Ugruntowana świadomość własnej wartości i korzeni oraz tożsamość terytorialna, kształtowana w procesie poznawania geografii własnego regionu oraz kraju ojczystego, stanowi we współczesnym świecie fundament rozumienia innych narodów i kultur bez obawy o utratę własnej tożsamości.

Podstawa programowa języka polskiego

Kształcenie literackie i kulturowe, w tym m.in. rozwijanie zainteresowania kulturą w środowisku lokalnym i potrzeby uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych.

Kształcenie językowe, w tym rozwijanie rozumienia wartości języka ojczystego oraz jego funkcji w budowaniu tożsamości osobowej ucznia oraz wspólnot: rodzinnej, narodowej i kulturowej.

Samokształcenie. Uczeń: poznaje życie kulturalne swojego regionu.

Szkoły ponadpodstawowe

Kształcenie i wychowanie w liceum ogólnokształcącym i technikum sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów. Zadaniem szkoły jest wzmocnienie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i regionalnej, przywiązania do historii i tradycji narodowych, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w wolontariat.

Zagadnienia z zakresu edukacji regionalnej są zawarte w podstawach programowych przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, muzyka, plastyka.

Np. w przypadku języka polskiego podstawa programowa określa, że ważnym zagadnieniem w ramach nauczania języka polskiego jest rozwijanie i ukierunkowanie samokształcenia ucznia. Sprzyja ono realizacji własnych zainteresowań i ambicji, otwiera przed uczniem możliwość uczestnictwa w kulturze i życiu własnego regionu, kształtuje potrzebę samorozwoju. Stanowi również naturalne wsparcie dla zintegrowanego kształcenia kompetencji interpretacyjnej, językowej i komunikacyjnej ucznia.

Zakres podstawowy: Zróżnicowanie języka. Uczeń: rozpoznaje różne odmiany języka, np. potoczny, gwarowy, literacki, dialekt.

Zakres rozszerzony: Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń: określa funkcje języka: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną

(dostosowanie języka do sytuacji komunikacyjnej) oraz społeczną (budowanie wspólnoty regionalnej, środowiskowej, narodowej);

Samokształcenie. Uczeń włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu.

Podstawa programowa historii

Edukacja historyczna pełni ważne cele wychowawcze. Umożliwia m.in. rozbudzanie zainteresowań własną przeszłością, przeszłością swojej rodziny oraz historią lokalną i regionalną.

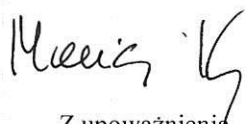
W podstawie programowej geografii położono nacisk m.in. na kształtowanie takich postaw, jak: rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, uwrażliwianie na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych, należących do dziedzictwa lokalnego, regionalnego, narodowego, ponadnarodowego.

Podstawa programowa muzyki

Celem przedmiotu jest m.in. rozbudzanie zainteresowania życiem kulturalnym (szczególnie muzycznym) szkoły, miejscowości i regionu, poczynając od aktywności własnej ucznia; przybliżenie działalności artystyczno-muzycznej i kulturalnej środowiska, w którym uczeń funkcjonuje, dające możliwości współtworzenia i korzystania z jego dorobku.

Podsumowując, określona przez Ministra Edukacji Narodowej podstawa programowa kształcenia ogólnego uwzględnia w odpowiednim zakresie problematykę edukacji regionalnej. Natomiast obowiązkiem każdego nauczyciela jest przedstawienie dyrektorowi szkoły programu nauczania, który musi uwzględniać ustalony w podstawie programowej zakres celów kształcenia i treści nauczania (wymagań edukacyjnych), i który musi być dopuszczony do użytku w szkole przez dyrektora szkoły. Zatem, to szkolne programy nauczania są dokumentami, w których jest miejsce na uwzględnienie treści specyficznych dla danego regionu i szerokie uwzględnienie zagadnień istotnych dla edukacji regionalnej w różnych jej aspektach (*językowym, historycznym, geograficznym, społecznym, ekonomicznym, artystycznym, itd.*).

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Maciej Kopec
Podsekretarz Stanu

